

Regeringens proposition

1978/79: 192

om finansiellt stöd till Luxor Industri AB

beslutad den 29 mars 1979.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLA ULLSTEN

ERIK HUSS

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att 175 milj. kr. anvisas för att finansiellt rekonstruera Luxor Industri AB. Av medlen är 75 milj. kr. avsedda att täcka beräknade förluster intill utgången av år 1979 och 100 milj. kr. avsedda att användas till utökning av bolagets egna kapital.

INDUSTRIDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1979-03-29

Närvarande: statsministern Ullsten, ordförande, och statsråden Sven Romanus, Mundebo, Wikström, Friggebo, Huss, Rodhe, Hansson, Enlund, Lindahl, Winther, De Geer, Gabriel Romanus, Tham, Bondestam

Föredragande: statsrådet Huss

Proposition om finansiellt stöd till Luxor Industri AB, m. m.

1 Inledning

Luxor Industri AB (Luxor) har sedan en lång tid varit ett familjeföretag som bedriver utveckling, tillverkning och försäljning av främst televisionsmottagare och ljudanläggningar samt vissa andra apparater inom hemelektronikområdet.

Tillsammans med dotterbolag sysselsätter Luxor ca 2 250 personer inom landet, varav ca 2 000 är verksamma i Motala och ca 100 i Karlsborg, Skaraborgs län. Luxor och Philips Norrköpingsindustrier AB är de enda större tillverkarna av televisionsmottagare och ljudanläggningar inom landet.

Under åren 1977 och 1978 har den svenska marknaden för hemelektronik stagnerat, vilket har lett till viss överkapacitet och pressad lönsamhet i branschen. Förhållandet har varit likartat på flera för Luxor väsentliga exportmarknader. För verksamhetsåret den 1 september 1977–31 augusti 1978 hade Luxor budgeterat en mindre vinst. Efter verksamhetsårets utgång väntades att resultatet skulle uppvisa en mindre förlust. I början av år 1979 beräknades att förlusten för det gångna verksamhetsåret skulle kunna komma att uppgå till närmare 100 milj. kr.

I en ansökan som kom in till statens industriverk den 30 januari 1979 ansökte Luxor om statlig garanti för ett lån på 50 milj. kr. Den 7 februari 1979 avstyrkte industriverket bolagets ansökan och överlämnade den till regeringen för beslut. Sveriges Investeringsbank AB (Investeringsbanken) erbjöd sig den 9 februari 1979 att under vissa villkor överta förvaltningen av Luxor och svara för en nödvändig rekonstruktion av bolaget. Investeringsbanken har i skrivelse den 28 mars 1979 redogjort för de statliga insatser som behövs för att genomföra den rekonstruktion som är nödvändig för att Luxors verksamhet skall kunna drivas vidare.

2 Luxors situation i början av år 1979

Ungefär samtidigt som Luxor ansökte om statlig garanti för ett lån på 50 milj. kr. inledde bolaget diskussioner med Investeringsbanken rörande en större kredit till rörelsekapital. Vid denna tidpunkt hade något bokslut för det verksamhetsår som gick till ända den 31 augusti 1978 ännu inte färdigställts. Preliminära beräkningar tydde emellertid på att förlusten för verksamhetsåret 1977/78 skulle komma att uppgå till ett belopp något över 100 milj. kr. Även om företaget genom att ta dolda reserver i anspråk beräknades kunna klara en förlust av denna storleksordning utan att likvidationsplikt skulle inträda, innebar den uppkomna situationen en likviditetskris som direkt hotade företagets fortbestånd. De lån som bolaget hade sökt hos industriverket och Investeringsbanken syftade till att ge ett sådant tillskott av rörelsekapital att verksamheten skulle kunna fortsätta t. v. i avvaktan på en mera långsiktig lösning av företagets problem. Bolagets styrelse hade den 9 januari 1979 utsett en ny tillförordnad verkställande direktör som skulle svara för bolagets förvaltning.

När industriverket överlämnade Luxors ansökan om statlig garanti för lån till regeringen för beslut bedömde verket att en rekonstruktion av företaget var nödvändig. Enligt verkets uppfattning borde frågan om statliga garantier prövas först i samband därmed. I samband med att verket överlämnade Luxors ansökan tog jag tillsammans med chefen för arbetsmarknadsdepartementet upp överläggningar med Luxors ledning, berörda banker och med Investeringsbanken om företagets situation. Därvid kom fram att bolaget under det senaste året hade råkat in i en allvarlig kris som först på ett mycket sent stadium blivit känd av bolagets styrelse, anställda och bankförbindelser. I och med att krissituationen i slutet av januari månad 1979 blev offentligt känd kom företagets etablerade marknadsposition såväl i Sverige som utomlands liksom samarbetet med viktiga leverantörer i fara. Om en längre period av ovisshet rörande företagets framtid hade fått förflyta, skulle möjligheterna att driva verksamheten vidare allvarligt ha kunnat skadas. Vid de analyser av företagets situation som jag tillsammans med chefen för arbetsmarknadsdepartementet lät utföra framkom att Luxor hade betydande styrkefaktorer i form av kunnig personal, modern produktionsapparat, aktuellt produktsortiment och god marknadsposition. Förutsättningarna för att företaget skulle kunna fortleva bedömdes vara goda, förutsatt att en rekonstruktion såväl av den finansiella ställningen som av verksamheten snabbt och effektivt kunde genomföras. Ansträngningarna inriktades därför på att så snabbt som möjligt finna en lösning som innebar att verksamheten i företaget skulle kunna drivas vidare utan avbrott.

Vid överläggningar som jag tillsammans med chefen för arbetsmarknadsdepartementet upptog med Investeringsbanken redovisades att banken var beredd att under vissa villkor överta förvaltningen av Luxor samt

att tillhandahålla ny verkställande ledning i bolaget. Till de villkor som banken ställde för att överta förvaltningen av Luxor hörde dels att ägarna skulle överlåta aktierna utan vederlag, dels att de oprioriterade fordringsägarna jämte huvudbankförbindelserna skulle acceptera ett ackord för att därigenom möjliggöra en finansiell rekonstruktion. Vidare förutsatte Investeringsbankens ledning att staten skulle vara beredd att tillskjuta riskkapital för att stärka Luxors finansiella bas och för att täcka ofrånkomliga förluster under en överbrygningsperiod, så att återstående kapitalbehov skulle kunna tillgodoses på den reguljära kreditmarknaden.

Den 9 februari 1979 offentliggjorde Investeringsbanken sitt erbjudande att på vissa villkor överta förvaltningen av Luxor. Samma dag beslöt Luxors styrelse att inställa betalningarna och att utse en ny verkställande direktör i bolaget som hade ställts till förfogande av Investeringsbanken. Verksamheten i bolaget kunde därefter fortsätta utan avbrott sedan Investeringsbanken hade ställt erforderliga krediter till förfogande.

3 Finansiell rekonstruktion genom ackord

Genom beslut av konkursdomaren vid Motala tingsrätt den 12 februari 1979 utsågs en god man för Luxors ackordsförhandlingar enligt ackordslagen (1970: 847). Genom dennes försorg upprättades den 27 februari 1979 en bouppteckning i bolaget. I samband därmed upprättades även en preliminär årsredovisning för verksamhetsåret 1977/78. Den visade en förlust av 145 milj. kr. per den 31 augusti 1978.

På grundval av bouppteckningens resultat och gode mannens förslag beslöt Luxors styrelse den 26 februari 1979 att erbjuda bolagets oprioriterade fordringsägare ett ackord som innebar två tredjedelars utdelning på fordringar överstigande 50 000 kr. och full utdelning upp t. o. m. detta belopp. Sedan en erforderlig andel av de oprioriterade fordringsägarna hade samtyckt till detta förslag inlämnades den 6 mars 1979 en ansökan om förhandling om offentligt ackord till konkursdomaren vid Motala tingsrätt. Vid borgenärssammanträde den 28 mars 1979 beslutades att det av bolaget erbjudna ackordet skulle fastställas. Förutsättningarna för att ett ackord enligt nyss nämnda riktlinjer skall kunna förverkligas synes vara uppfyllda, men beslutet härom har ännu inte vunnit laga kraft.

Om det nämnda ackordet gentemot oprioriterade fordringsägare kan genomföras, beräknas detta leda till en minskning av bolagets skulder med ca 48 milj. kr. Genom en uppgörelse som tidigare nåtts vid underhandlingar med bolagets huvudbankförbindelser, har dessa förklarat sig beredda att avstå från 35 milj. kr. av sina prioriterade fordringar på bolaget. Sammanlagt innebär således de nämnda åtgärderna att bolagets skulder minskas med ca 83 milj. kr.

Sedan Luxors ägare nu har överlämnat sina aktier synes de krav på

medverkan från ägarnas och fördringsägarnas sida som Investeringsbanken ställde upp som villkor för att överta förvaltningen av bolaget komma att uppfyllas.

4 Prognoser över den ekonomiska utvecklingen i bolaget

I skrivelsen den 28 mars 1979 har Investeringsbanken närmare angivit förutsättningarna för en fortsatt rekonstruktion av företaget efter ackordets genomförande.

Enligt de preliminära bedömningar som den nya företagsledningen i Luxor har gjort, beräknas koncernens förlust för verksamhetsåret 1978/79 komma att uppgå till 110–125 milj. kr. För det innevarande och de närmast kommande verksamhetsåren beräknas de sammanlagda förlusterna komma att uppgå till minst 200 milj. kr.

Då företagets kapitalbehållning efter genomfört ackord endast väntas uppgå till ca 85 milj. kr. krävs betydande kapitaltillskott för att säkerställa företagets verksamhet under en övergångsperiod innan rekonstruktionsåtgärderna har hunnit verka.

Enligt Investeringsbankens uppfattning är det dessutom nödvändigt att öka Luxors egna kapital. Hitills har bolaget haft ett aktiekapital av endast 1.5 milj. kr., vilket skall ställas i relation till en balansomslutning av ca 450 milj. kr. För att möjliggöra en rekonstruktion och även ge utrymme för sådana offensiva initiativ och satsningar som krävs under de kommande åren för att utveckla Luxors position inför framtiden är det enligt Investeringsbankens uppfattning nödvändigt att bolaget har en soliditet åtminstone i storleksordningen 25%. Med de antaganden som företagsledningen har gjort beträffande resultat- och balansutvecklingen under de kommande åren, skulle ett tillskott av eget kapital med ca 150 milj. kr. erfordras för att den eftersträlvade soliditeten skall kunna uppnås. Ett sammandrag över Luxors balansräkningar per den 31 augusti åren 1977 och 1978 samt resultaträkningar för verksamhetsåren 1976/77 och 1977/78 bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga*.

5 Åtgärdsprogram

Sedan den nya ledningen i Luxor tillsattes den 9 februari 1979 har ett flertal utredningar påbörjats inom företaget vilka skall ligga till grund för en strukturplan för den fortsatta verksamheten. Planen beräknas föreligga tidigast under sommaren 1979 tillsammans med en detaljerad budget för verksamhetsåren 1979/80. Den kommer bl. a. att baseras på resultaten av pågående utredningar inom företaget rörande produktprogram, marknads-läge, administration och ekonomisk redovisning samt effektiviteten inom olika funktioner.

Innan nyss nämnda utredningar har hunnit slutföras är det inte möjligt för företagsledningen inom Luxor att i ett längre perspektiv förutsäga hur sysselsättningen kommer att utvecklas inom koncernen. F. n. sysselsätts ca 2 250 anställda inom landet. Under år 1979 beräknas antalet sysselsatta genom naturlig avgång komma att minska med ca 250 personer.

6 Investeringsbankens engagemang i rekonstruktion av företag

Vid rekonstruktion av ett företag eller vid omstrukturering av en bransch har det ibland varit nödvändigt för Investeringsbanken att helt eller delvis ta ett ägaransvar för berörda företag. Bankens ägarroll har i sådana fall alltid avsetts vara temporär. Avsikten har varit att företaget efter en rekonstruktion skall föras över till nya ägare. Investeringsbanken har bl. a. inträtt som ägare när det gäller Shipman AB (småbåtstillverkning), Sweteco AB (teko), Sensotherm AB (radiatortillverkning), Ljungkvist Diecast AB och Luftkonditionering AB.

Investeringsbanken har byggt upp en kapacitet för arbete med företagsrekonstruktioner m. m. som även i fortsättningen bör kunna utnyttjas när statligt ägarengagemang anses befogat. Detta gäller särskilt i sådana fall då den statliga ägarrollen kan tänkas bli tillfällig.

Att lägga aktieinnehavet direkt i banken eller i ett av banken ägt dotterföretag är dock förenat med vissa problem. De företag som banken äger innefattas i Investeringsbankens konsoliderade balansräkning. I samband med bankens utländska upplåning kan ägandet av ett antal finansiellt svaga företag skapa problem, eftersom bl. a. soliditeten påverkas, även om detta ägande är förenat med speciella villkor från statens sida som begränsar Investeringsbankens förlustrisker. Dessa problem kan bli besvärande om de företag som banken engageras i är stora.

Ägarengagemang av det slag som har nämnts ligger dessutom vid sidan av Investeringsbankens ordinarie verksamhet som kreditgivare. I samband med detta slag av ägarengagemang kan bankens kreditgivning till konkurrerande företag och verksamheter försvåras eller t. o. m. omöjliggöras. Även dessa skäl talar för att en annan lösning än direkt ägarengagemang från bankens sida bör eftersträvas.

Som jag tidigare har framhållit i prop. 1978/79: 123 (bil. 1 s. 69) angående riktlinjer för industripolitiken, m. m. kan det vara av vikt att staten bygger upp en kapacitet för arbete med företagsrekonstruktioner som i fortsättningen skall kunna utnyttjas när statligt ägarengagemang är aktuellt. Bl. a. med hänsyn till att remissbehandlingen av statsföretagsutredningens betänkande (SOU 1978: 85), där frågor i anknytning till denna problematik behandlas, först nyligen avslutats är jag f. n. inte beredd att lägga fram förslag hur ett sådant bolag skall organiseras. Inom regeringskansliet utreds denna fråga för tillfället och jag avser att återkomma till regeringen

med förslag i detta ärende senare under året. Detta är enligt min mening en angelägen fråga, dels därför att erfarenheterna har visat att det föreligger ett behov av sådana här rekonstruktionsinsatser även när det gäller större företag, dels därför att Investeringsbankens möjligheter till upplåning inte onödigtvis bör försvaras genom att banken åtar sig rekonstruktionsuppdrag.

I avvaktan på regeringens förslag i detta ärende bör aktierna i Luxor redovisas under statens fond för aktier. Investeringsbanken har åtagit sig att svara för förvaltningen av bolaget och genomförandet av den påbörjade rekonstruktionen.

Jag övergår nu till frågan om nödvändigt finansiellt stöd till Luxor.

7 Behov av finansiellt stöd för rekonstruktion av Luxor

Enligt de bedömningar av företagsledningen i Luxor som har refererats i Investeringsbankens skrivelse den 28 mars 1979, beräknas behovet av statligt finansiellt stöd för att täcka beräknade förluster under det innevarande och de närmaste verksamhetsåren komma att uppgå till minst 115 milj. kr. Dessutom framhåller banken nödvändigheten av att öka Luxors egna kapital med ca 150 milj. kr, så att en soliditet av åtminstone 25% uppnås för att bolaget skall få tillräcklig handlingsfrihet till de offensiva satsningar som är nödvändiga för att trygga dess framtida utveckling.

Det är naturligt att en rekonstruktion av det slag som här är nödvändig är förenad med stor osäkerhet vid bedömningen av det framtida ekonomiska utfallet. Det finns därför enligt min mening inte anledning att i detta sammanhang skjuta till kapital för att täcka beräknade förluster under en så lång period som intill utgången av Luxors verksamhetsår 1980/81. Ett belopp av 75 milj. kr. bör därför anvisas som ett medelstillskott till Luxor för budgetåret 1979/80, vilket tillsammans med den behållning som väntas uppkomma sedan det föreslagna ackordet har genomförts bör räcka för att täcka beräknade förluster i bolaget intill utgången av år 1979. Som jag nyss har nämnt bör aktierna i Luxor t. v. redovisas under fonden för statens aktier. Statens förvärv av aktierna sker utan vederlag. Jag finner vidare att medel bör anvisas för att teckna nya aktier i Luxor och därmed förstärka Luxors soliditet. För detta ändamål bedömer jag 100 milj. kr. vara tillfyllest. Aktierna bör tecknas till en överkurs av 25%. Ett anslag av 100 milj. kr. till förvärv av aktier i Luxor bör alltså tas upp på statsbudgeten för budgetåret 1979/80. Jag är sålunda inte beredd att nu förorda att staten skall skjuta till medel för att täcka Luxors beräknade förluster efter utgången av år 1979. Företagsledningens resultatprognoser för denna period tyder dock på ett fortsatt behov av statliga medel. Frågan om ytterligare finansiellt stöd får tas upp senare under år 1979 när resultatfallet för verksamhetsåret 1978/79 och effekterna av det inledda rekonstruktionsprogrammet kan bedömas.

Med det finansiella stöd som jag nu har förordat ges nödvändiga resurser för att under innevarande år säkra den påbörjade rekonstruktionen av Luxor.

8 Hemställan

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. till *Medelstillskott till Luxor Industri AB* för budgetåret 1979/80 under fjortonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 75 000 000 kr.
2. till *Förvärv av aktier i Luxor Industri AB* för budgetåret 1979/80 under fonden för statens aktier anvisa ett investeringsanslag av 100 000 000 kr.

Ärendet bör behandlas under innevarande riksmöte.

9 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

Bilaga

Luxor Industri AB

Preliminär balansräkning per 1978.08.31

(1 000-tal kr.)

	77.08.31 utfall	78.08.31 preliminär
	77.08.31 utfall	78.08.31 preliminär
TILLGÅNGAR		
Likvida medel	141	4 208
Varuväxlar	703	424
Kundfordringar	149 111	124 886
Fordringar hos dotterbolag	56 529	44 650
Skattefordring	1 806	215
Andra likvida fordringar	43 708	40 123
Summa likvida omsättningstillgångar	251 998	214 506
Lager, inventerat värde efter inkurans	184 086	177 088
Summa omsättningstillgångar	436 084	391 594
Spärrkonto i Riksbanken	4 548	1 242
Maskiner och inventarier	7 066	8 288
Fastighetsinventarier		1 754
Industrifastigheter	11 455	24 677
Nyanläggningar	15 194	
Summa materiella anläggningstillgångar	33 715	34 719
Aktier i koncernbolag	–	1 959
Aktier & andelar	27	27
Fordringar på koncernbolag	–	900
Summa anläggningstillgångar	33 742	37 605
SUMMA TILLGÅNGAR	474 374	430 441
SKULDER OCH EGET KAPITAL		
Leverantörsskulder	105 964	116 150
Skulder till dotterbolag	2 341	2 898
Andra kortfristiga skulder	145 088	238 650
Summa kortfristiga skulder	253 393	357 698
Revers- och inteckningslån	31 288	34 156
Obligationslån	8 500	7 500
Pensionsskuld	14 390	17 896
Skulder till koncernbolag	13	13
Summa långfristiga skulder	54 191	59 565
Summa skulder	307 584	417 263
Investeringsfonder inkl. arbetsmiljöfond	12 901	464
Lagerreserv	101 973	
Brandskadefond	5 120	2 528
Summa obeskattat eget kapital	119 994	2 992
Aktiekapital	1 500	1 500
Bundna fonder	14 116	14 422
Disponibla vinstmedel	28 112	30 868
Årets vinst/förlust	3 068	– 36 604
Summa beskattat eget kapital	46 796	10 186
Summa eget kapital	166 790	13 178
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL	474 374	430 441

Preliminär resultaträkning verksamhetsåret 1977/78

(milj. kr.)

	1976/77 utfall	1977/78 preliminär
Försäljning	474.7	488.5
Övriga intäkter	60.2 ¹	10.8 ¹
Resultat före avskrivningar	26.2	-83.9
./. avskrivningar	-5.5	-5.5
./. räntenetto	-3.5	-13.4
Rörelseresultat	17.2	-102.8
./. avskrivningar på kundfordringar (utländska)	-2.1	-42.3
Resultat före dispositioner	15.1	-145.1

¹ huvudsakligen försäkringsersättning